

Koningsstraat 203
1210 Brussel

Discussietekst

**TOEKOMST VOOR HET BASISONDERWIJS
... in een hertekend onderwijslandschap**

INHOUD

INLEIDING	4
SITUERING	4
DE OPDRACHT VAN HET ONDERWIJS	4
DE OPDRACHT VAN HET BASISONDERWIJS	5
MENSEN, MIDDELEN EN AANGEPASTE STRUCTUREN	5
HET LANDSCHAP VAN HET BASISONDERWIJS	6
SCHOOLBEVOLKING	6
SCHOLEN IN HET BASISONDERWIJS	6
HET PERSONEEL VAN HET BASISONDERWIJS	7
HET BASISONDERWIJS IN DE BEGROTING	7
WERKINGSMIDDELEN VOOR HET BASISONDERWIJS	9
MEER MIDDELEN VOOR HET BASISONDERWIJS	10
BETER ONDERWIJS DOOR SCHAALVERGROTING?	11
SCHAALVERGROTING EEN NOODZAAK?	11
BELANGRIJKE ACCENTEN BIJ EEN SCHAALVERGROTING	12
Lokale verbondenheid	12
Realistische aanpak	12
Omgevingsfactoren	12
Personeelsformatie en rechtspositie in een grootschalig verband	13
Inspraak	13
Vrijwilligheid en geleidelijkheid	14
SCHAALVERGROTING EN SCHOOLVERGROTING	14
Schaalvergroting van het schoolbestuur	14
Scholen groter maken	14
Samenwerkende scholen	15
Scholen onderbrengen in grotere scholengroepen basisonderwijs	15
GROTERE (EN LEVENSKRACHTIGE) BASISCHOLEN	15
PROGRAMMATIE EN RATIONALISATIE	15
DE IDEALE SCHOOLGROOTTE: PERSONEELSFORMATIE EN OMKADERING	16
Groter als het kan...via positieve stimulansen	16
Klein waar het moet... zonder bestraffing	17
Geen globale pakketten	17
AFWIJKINGEN	18
Rationalisatie	18
Methodescholen	18
SAMENWERKENDE SCHOLEN	18
SCHOLENGROEPEN BASISONDERWIJS	19
STRUCTUUR	19
PERSONEELSBELEID	19
OMKADERING	20
GEGARANDEERDE INSPRAAK	20

SCHOOLLEIDERS	20
DRINGENDE VALORISERING	20
DUIDELIJKE TAAKOMSCHRIJVING	20
DESKUNDIGE SCHOOLLEIDERS	21
VERLONING	21
HET MANDAAT	21
PROFESSIONELE LERAREN	22
VRIJHEID VAN ONDERWIJS	22

INLEIDING

SITUERING

In haar beleidsbrief *“Onderwijs en vorming - beleidsprioriteiten 2001–2002”* kondigde de minister van Onderwijs een hertekening van het onderwijslandschap en van het leerplichtonderwijs aan. De samenwerking tussen scholen die behoren tot verschillende schoolbesturen en verschillende netten, moet aangemoedigd worden. In die hertekening wordt ook de vrijekeuzeregeling opgenomen.

Voor het basisonderwijs kondigt zich een niet-geringe hertekening aan. De minister stelt immers dat de programmatie- en rationalisatienormen en de wijze waarop men mag, kan of moet herstructureren achterhaald zijn en nieuwe evoluties belemmeren. De lestijdschalen beantwoorden volgens de minister evenmin aan de evolutie naar grotere, samenwerkende entiteiten. Het groot aantal kleine autonome basisscholen kan eveneens in vraag gesteld worden. Toch erkent de minister dat de bereikbaarheid van het basisonderwijs een belangrijk principe blijft.

De minister beklemtoont nog dat de voorziene hertekening van het onderwijslandschap niet bedoeld is om besparingen te realiseren. De bestaande middelen moeten echter beter kunnen ingezet worden. De hele operatie van hertekening moet van start gaan op 1 september 2003.

Het COV wil actief deelnemen aan een open debat over de hertekening van het onderwijslandschap. Structuurwijzigingen of schaalvergroting wijzen wij niet vooraf van de hand. Structuren staan immers in dienst van de doelstelling die wij met het onderwijs wensen te bereiken: kinderen begeleiden op hun weg naar het functioneren als verantwoordelijke volwassenen in de maatschappij. Daarbij blijft het COV echter in de eerste plaats focussen op de leerkracht als spilfiguur in het onderwijs- en opvoedingsgebeuren. Een hertekening van het onderwijslandschap die indruist tegen de beroepsbelangen van het personeel, die afbraak doet aan statutaire rechten of die de leerkrachten onredelijk belast, zullen wij resoluut afwijzen. Het COV zal in alle openheid deelnemen aan een open debat. Met het oog op deze gesprekken schreef het COV de voorliggende visie over de plaats van het basisonderwijs in een hertekend onderwijslandschap. Richtsnoeren hierbij zijn vanzelfsprekend de besluiten van onze verschillende congressen en de nadien goedgekeurde beleidsnota's in uitvoering hiervan. In 1998 congresseerde het COV in Mol onder de titel: *“Basisschool 2000+. Basis voor de toekomst”*. De besluiten van dit congres hebben nog niets aan actualiteitswaarde ingeboet.

DE OPDRACHT VAN HET ONDERWIJS

Het onderwijs is een van de belangrijkste pijlers van de maatschappij. Het leidt nieuwe generaties op door hun op een evenwichtige wijze een vorming te geven die hen in staat stelt later als verantwoordelijke volwassenen te functioneren in de maatschappij. De kernfuncties van het onderwijs kunnen als volgt omschreven worden:

- bijdragen tot de persoonlijkheidsvorming van de leerlingen in al haar dimensies, als doel van hun opvoeding;

- bijdragen tot de vorming in maatschappelijke en culturele zin o.m. ter voorbereiding op democratisch staatsburgerschap en verantwoordelijkheid;
- bijdragen tot de voorbereiding op beroepsuitoefening en participatie op de arbeidsmarkt.

DE OPDRACHT VAN HET BASISONDERWIJS

Het basisonderwijs moet voor alle kleuters en jonge kinderen een stimulerende leer- en opvoedingsomgeving creëren waarin zij hun ontluikende persoonlijkheid ten volle kunnen ontwikkelen op fysisch en psychomotorisch vlak, op cognitief, dynamisch-affectief en sociaal vlak, op spiritueel niveau, nl. het moreel en religieus waardeniveau. Het basisonderwijs moet een maximaal aantal leerlingen opleiden tot een minimumniveau dat hun perspectief biedt op het vervolgonderwijs, dat hen in staat zal stellen zich maatschappelijk te handhaven en dat hen helpt een volledige persoonsontplooiing te realiseren.

De snelle veranderingen op sociaal en maatschappelijk vlak en de steeds groeiende complexiteit van problemen waarmee onze samenleving, en dus ook het onderwijs, wordt geconfronteerd, vereisen dat de basisschool voortdurend moet kunnen omspringen met nieuwe uitdagingen, moet inspelen op nieuwe probleemvelden.

De druk op de school wordt dermate groot dat het gevaar niet denkbeeldig is dat ze beoordeeld wordt op nevenaspecten en initiatieven die niets met de essentie van de opdracht te maken hebben. De maatschappij schuift te graag taken door naar de school die door andere instanties moeten opgenomen worden.

Bij de hertekening van het onderwijslandschap moet ook de nodige aandacht gaan naar de kerntaken van een school. Bijkomende opdrachten kunnen niet zonder de noodzakelijke mensen en middelen.

MENSEN, MIDDELEN EN AANGEPASTE STRUCTUREN

De basisschool moet van de overheid voldoende middelen krijgen om de steeds groeiende opdrachten en uitdagingen aan te kunnen. De onderwijsparticipanten moeten op alle niveaus voldoende voorbereid, ondersteund en begeleid worden om hun gewijzigde opdrachten en verantwoordelijkheden adequaat op te nemen.

Niet elke school kan voldoende mankracht en deskundigheid mobiliseren om de nieuwe en complexe verantwoordelijkheden - pedagogisch, materieel, organisatorisch, financieel, administratief en inzake personeelsomkadering - succesvol op te nemen.

Welke structurele veranderingen zijn nodig om te komen tot een meer gefundeerd pedagogisch beleid, een beter management, een verantwoord personeelsbeleid en efficiënter gebruik van middelen, zonder dat de verrijkende impact van lokale verankering in het gedrang komt?

Bij hervormings- en vernieuwingsprojecten wordt aan het onderwijspersoneel vaak lippendienst bewezen, maar worden zelden de consequenties getrokken voor opleiding, nascholing, statutaire en arbeidsvoorwaardelijke gevolgen.

Betere opleidings- en loopbaanperspectieven en statutaire garanties voor het onderwijspersoneel zijn noodzakelijk om het aangekondigde autonome personeelsbeleid van de school realistische kansen te geven.

HET LANDSCHAP VAN HET BASISONDERWIJS

SCHOOLBEVOLKING

Schoolbevolking in het voltijds onderwijs naar inrichtende macht en geslacht schooljaar 2000-2001

	Gemeen- schaps- onderwijs	Privaat- rechtelijk rechts- persoon	Provincie	Gemeente	Vlaamse Gemeen- schaps- commissie	Intercom- munale	Jongens	Meisjes	Totaal
BASISONDERWIJS									
Kleuteronderwijs									
Gewoon	31.027	155.196	149	52.509	-	-	122.909	116.972	238.881
Buitengewoon	471	1.105	-	92	33	-	1.150	551	1.701
Totaal kleuteronderwijs	31.498	156.301	149	52.601	33	-	123.059	117.523	240.582
Lager onderwijs									
Gewoon	54.693	261.714	329	92.587	-	-	206.701	202.622	409.323
Buitengewoon	5.215	16.578	579	3.813	27	-	16.470	9.742	26.212
Totaal lager onderwijs	59.908	278.292	908	96.400	27	-	223.171	212.364	435.535
TOTAAL BASISONDERWIJS	91.406	434.593	1.057	149.001	60	-	346.230	329.887	676.116

TOTAAL SECUNDAIR ONDERWIJS	69.690	322.705	13.456	22.530	441	284	219.155	209.951	429.106
-----------------------------------	---------------	----------------	---------------	---------------	------------	------------	----------------	----------------	----------------

(Bron: departement Onderwijs, Statistisch jaarboek 2000-2001)

De tabel toont aan dat het basisonderwijs in het schooljaar 2000-2001 247.010 leerlingen meer telde dan het secundair onderwijs. In het basisonderwijs is het vrije net het grootste met bijna 65 % van het totaal aantal leerlingen. Het officieel gesubsidieerd onderwijs (gemeentelijk, provinciaal onderwijs) is het tweede grootste net van het Vlaamse basisonderwijs met ruim 22 % van het aantal leerlingen basisonderwijs. Het gemeentelijk onderwijs heeft duidelijk het leeuwenaandeel in dit net. Het gemeenschapsonderwijs volgt op de derde plaats met ongeveer 13,5 % van het aantal leerlingen uit het basisonderwijs.

SCHOLEN IN HET BASISONDERWIJS

	Gewoon	BO	Totaal
Autonome kleuterscholen	182	-	182
Autonome lagere scholen	221	99	320
Basisscholen	1.968	89	2.057
Totalen	2.371	188	2.559

(Bron: departement Onderwijs, Statistisch jaarboek 2000-2001)

Uit bovenstaande gegevens kan afgeleid worden dat de gemiddelde schoolgrootte in het gewoon basisonderwijs 274 leerlingen bedraagt. Het buitengewoon basisonderwijs telt gemiddeld 149 leerlingen per school.

HET PERSONEEL VAN HET BASISONDERWIJS

Personeel per onderwijsniveau - februari 2001

	Aantal personen	Aantal budgettaire fulltimers
Gewoon basisonderwijs		
Gemeenschapsonderwijs	6.883	6.805
Gesubsidieerd vrij onderwijs	30.348	28.142
Provincie	38	39
Gemeente	10.820	10.268
Totaal	48.089	45.254
Buitengewoon basisonderwijs		
Gemeenschapsonderwijs	1.083	1.085
Gesubsidieerd vrij onderwijs	3.229	3.109
Provincie	106	103
Gemeente	682	664
Totaal	5.100	4.961
Totaal basisonderwijs	53.189	50.215

(Bron: departement Onderwijs, Statistisch jaarboek 2000-2001)

In deze tabel is het personeel opgenomen dat rechtstreeks door het departement Onderwijs wordt betaald. De ge-co-personeelsleden worden niet volledig door het departement Onderwijs betaald en komen niet in de tabel voor. Het AMVD-personeel van het gemeenschapsonderwijs, dat wel rechtstreeks door het departement Onderwijs betaald wordt, is in de tabel opgenomen.

HET BASISONDERWIJS IN DE BEGROTING

Het basisonderwijs telt ongeveer 61 % van het totaal aantal leerlingen van het leerplichtonderwijs. Is deze verhouding terug te vinden in de onderwijsbegroting? Onderstaande tabel geeft een overzicht van de evolutie van de onderwijsbegroting voor de periode 1999-2001.

**Onderwijsbegroting per organisatieafdeling
Evolutie 1999-2001**

OA/ PR	Niveaugebonden beleidskredieten	1999	2000	2001	2001
		duizend EURO	duizend EURO	duizend EURO	miljoen BEF
30.1	Algemene departementale uitrustingskosten	12	2	0	0,0
31.1	Gewoon basisonderwijs	1.696.982	1.780.785	1.871.100	75.480,0
31.2	Buitengewoon basisonderwijs	271.851	234.478	247.026	9.965,0
32.1	Gewoon secundair onderwijs	2.581.080	2.632.741	2.681.417	108.168,0
32.2	Buitengewoon secundair onderwijs	195.893	201.451	207.422	8.367,0
33.1	Hogescholenonderwijs	529.954	550.502	556.283	22.440,4
33.2	Universitair onderwijs	559.669	577.716	591.543	23.862,8
33.3	Coördinatie hoger onderwijsbeleid	4.046	5.245	4.769	192,4
34.1	Deeltijds kunstonderwijs	117.117	122.630	124.946	5.040,3
34.2	Onderwijs voor sociale promotie	111.168	126.183	142.519	5.749,2
34.3	Begeleid individueel studeren (B.I.S.)	1.879	3.064	3.676	148,3
34.4	Basiseducatie	14.903	14.995	15.240	614,8
34.5	Coördinatie permanente vorming	0	692	2.273	91,7
35.1	Studietoelagen	61.500	60.127	60.982	2.460,0
35.2	PMS-Centra / CLB's	83.575	94.651	114.638	4.624,5
35.3	Leerlingenvervoer	46.031	51.681	51.872	2.092,5
35.4	Algemeen onderwijs en vorming	70.896	76.488	88.535	3.571,5
35.5	Aanwending teruggevorderde wedden	161	55	19.244	776,3
39.1	Provisionele kredieten	1.006	0	0	0,0
39.2	Coördinatie beleids- & gegevensbeheer	18.448	20.848	46.423	1.872,7
	Totaal	6.312.214	6.554.332	6.829.910	275.517,9

(Bron: departement Onderwijs, Statistisch jaarboek 2000-2001)

Onderwijs vormt op de begroting van de Vlaamse gemeenschap veruit de grootste uitgavenpost. In 2000 bedroeg het onderwijsbudget 6.554.332.000 € of **41,9 %** van het budget van de Vlaamse gemeenschap. In 1994 was dit nog **44,9 %**.

In 1994 bedroeg het onderwijsbudget 4,8 % van het Bruto Regionaal Product. In 1997 was dit nog 4,6 % en in 1999 was dit nog 4,5 %. De cijfers van 2000 en 2001 zijn nog niet bekend. Ondanks de stijging in absolute cijfers, daalt het aandeel van het onderwijs in de begroting van de Vlaamse gemeenschap.

Het aandeel van het **gewoon** basisonderwijs in de onderwijsbegroting kende een dalende trend. In 1975 was het aandeel van het basisonderwijs (N+F) in de toenmalige onderwijsbegroting 31,8 %. In 1981 was dit nog 30 %. In 1985 daalde het tot 26,3 %. Na de communautarisering van het onderwijs bleef deze trend aanhouden. In 1995 was het aandeel van het basisonderwijs in de begroting nog 24 %.

Ondanks de stijging in absolute cijfers, is het aandeel van het basisonderwijs in de begroting blijven dalen. Pas vanaf 1999 is er een lichte stijging. In 2000 bedraagt het aandeel om en bij de 25 %.

De noden voor de organisatie van het onderwijs verschillen naargelang het onderwijsniveau. Het organiseren van een kleuterschool heeft andere financiële implicaties dan het runnen van een technische school. Toch valt het op dat voor het basisonderwijs - dat heel wat meer leerlingen telt dan het secundair onderwijs - globaal significant minder middelen ingeschreven zijn dan voor het secundair onderwijs.

WERKINGSMIDDELEN VOOR HET BASISONDERWIJS

In de onderwijsbegrotingen van de voorbije jaren wordt beduidend minder voorzien voor het basisonderwijs dan voor het secundair onderwijs ook al zijn er heel wat meer leerlingen in het basisonderwijs.

In de begroting van 1966 bedroegen de middelen voor het **gewoon** basisonderwijs **96,2 %** van deze voorzien voor het gewoon secundair onderwijs. Ook hier werd een dalende trend ingezet. De invoering van het Vernieuwd Secundair Onderwijs in 1973 zorgde voor een spectaculair effect: het aandeel van het basisonderwijs bedroeg nog **56,9 %** van de middelen van het secundair onderwijs.

In de recente begrotingen komt een kentering, o.m. als gevolg van de onderscheiden CAO's en de Tivoli-akkoorden. In 1996 wordt de verhouding 56,8 % bereikt die oploopt tot 65 % in de begroting-2000.

De studie betreffende de kwantificering van de objectiveerbare verschillen verschaft heel wat interessante informatie over de werkingmiddelen voor de verschillende onderwijsniveaus in de onderscheiden netten. Volgende tabellen spreken a.h.w. voor zichzelf.

“Basiswerkingsmiddelen” per leerling

(1999)	Gemeenschaps- onderwijs (BEF)	Gesubsidieerd officieel onderwijs (BEF)	Gesubsidieerd vrij onderwijs (BEF)	Gemiddeld (BEF)
Basisonderwijs (gewoon)	17.984	12.485	12.472	13.201
Basisonderwijs (buitengewoon)	44.899	23.509	22.603	27.239
Secundair onderwijs (gewoon)	35.713	24.593	23.291	25.421
Secundair onderwijs (buitengewoon)	38.746	44.033	42.499	41.982
Gemiddeld	26.772	15.454	17.593	18.579

(Bron: Inkomsten en uitgaven van de scholen in Vlaanderen – Kwantificering van de objectiveerbare verschillen, 11 juli 2001)

Basiswerkingsmiddelen zijn de middelen die de scholen krijgen op basis van het aantal leerlingen. Gemiddeld krijgt een leerling in het secundair onderwijs het dubbele van een leerling uit het basisonderwijs.

Totaal publieke middelen per leerling – Basisonderwijs

(1999)	Gemeenschaps- onderwijs (BEF)	Gesubsidieerd officieel onderwijs (BEF)	Gesubsidieerd vrij onderwijs (BEF)	Gemiddeld (BEF)
Salarissen	106.962	84.447	81.582	85.555
Investering	4.778	4.266	4.657	4.587
Werking-basis	17.984	12.485	12.472	13.201
Werking-bijkomend	26.500	4.500	4.800	8.500
Totaal (afgerond)	155.000	105.000	105.000	110.000

Totaal publieke middelen per leerling – Secundair onderwijs

(1999)	Gemeenschaps- onderwijs (BEF)	Gesubsidieerd officieel onderwijs (BEF)	Gesubsidieerd vrij onderwijs (BEF)	Gemiddeld (BEF)
Salarissen	268.523	238.322	196.646	211.797
Investering	8.997	4.036	3.829	4.687
Werking-basis	35.713	24.593	23.291	25.241
Werking-bijkomend	23.500	4.200	4.400	6.500
Totaal (afgerond)	335.000	270.000	230.000	250.000

Besluit

Het totaal aan publieke middelen (salarissen, investerings- en werkingsmiddelen) dat de Vlaamse gemeenschap verstrekt, verschilt niet alleen sterk naargelang het net, maar zelfs indrukwekkend naar gelang het niveau. Het totaal van publieke middelen per leerling in het basisonderwijs bedroeg in 1999 *gemiddeld* **110.000 fr.** In het secundair onderwijs loopt dit op tot *gemiddeld* **250.000 fr.** per leerling.

Een hertekening van het onderwijslandschap moet bijgevolg in de eerste plaats een herverdeling van de werkingsmiddelen inhouden in het voordeel van het basisonderwijs.

MEER MIDDELEN VOOR HET BASISONDERWIJS

Een oefening in “Belgische franken”

Stel dat de Vlaamse regering 1 miljard (24.789.352 €) wil toekennen aan het basisonderwijs om deze ongelijkheid te verminderen, wat zou dan het effect ervan zijn?

Er zijn 672.577 leerlingen in het gewoon en buitengewoon basisonderwijs. Dit miljard gelijk verdelen over alle leerlingen basisonderwijs komt neer op een bijkomend bedrag van 1.486,82 fr. (36,85 €) per leerling. Het is dus duidelijk dat een gelijke behandeling een betekenisvolle injectie van middelen zal moeten inhouden.

Naar 80 %?

Er is geen betwisting over de wetenschappelijkheid van de studie over de objectiveerbare verschillen. Stel dat de overheid aan de leerlingen van het basisonderwijs gemiddeld 80 % van de werkmiddelen uit het secundair onderwijs wenst te geven, over welk bedrag gaat het dan?

Gewoon basisonderwijs

- 80 % van de middelen secundair onderwijs per leerling betekent $25.421 \times 80 \% = 20.336,8$ fr.
- Verschil met de huidige middelen basisonderwijs per leerling: $20.336,8$ fr. - 13.201 fr. = $7.135,8$ fr.
- Voor het totaal aantal leerlingen bedraagt dit $7.135,8$ fr. \times 645.862 fr. = 4,6 miljard

Buitengewoon basisonderwijs

- 80 % van de middelen buitengewoon secundair onderwijs per leerling: 41.982 fr. \times $80 \% = 33.585,6$ fr.
- Verschil met de huidige middelen basisonderwijs per leerling: $33.585,6$ fr. - 27.239 fr. = $6.346,6$ fr.
- Voor het totaal aantal leerlingen: 6.347 fr. \times 26.715 fr. = $169.560.105$ fr.

Totaal = 4,769 miljard fr. of 118.220.421,9 €

BETER ONDERWIJS DOOR SCHAALVERGROTING?

SCHAALVERGROTING EEN NOODZAAK?

Het steeds toenemende takenpakket van de basisscholen noopt tot aangepaste infrastructuur en materiële voorzieningen en een voldoende personeelsomkadering. Realiteitszin doet beseffen dat alle scholen en vestigingsplaatsen onvoldoende mankracht en deskundigheid kunnen mobiliseren om de nieuwe en complexe verantwoordelijkheden, pedagogisch, materieel, organisatorisch, financieel en qua personeelsomkadering, succesvol op te nemen.

In haar beleidsbrief-2001-2002 geeft minister Vanderpoorten als doel van de hertekening van het onderwijslandschap:

- een rationeel en coherent aanbod in het basisonderwijs uitbouwen;
- de regelgeving vereenvoudigen en bijdragen tot een vermindering van de planlast;
- een groter comfort creëren voor grotere entiteiten;
- de flexibiliteit en de autonomie van de scholen vergroten;
- een betere bundeling van efficiëntie en knowhow mogelijk maken.

Deze doelstellingen zijn zeer zinvol. Een hertekening van het onderwijslandschap kan echter niet voorbijgaan aan een aantal belangrijke randvoorwaarden. De werksituatie van het personeel is hierbij een belangrijk element. Schaalvergroting is geen doel op zich. Door schaalvergroting moeten meer comfort voor de scholen én een betere werksituatie

voor het personeel ontstaan. De pluspunten van een kleinschalige structuur mogen niet verloren gaan.

Voor het personeel mag ze geen sociale achteruitgang betekenen. Schaalvergroting moet globaal een meerwaarde bieden.

De school moet zich bovendien door schaalvergroting beter kunnen wijden aan haar fundamentele opdracht: de integrale en optimale ontplooiing van elke leerling, de maatschappelijke en culturele vorming in verbondenheid met de hele samenleving en het bijbrengen van basisvaardigheden voor de latere beroepskeuze.

Schaalvergroting dwingt tot keuzen en voorkeuren die niet neutraal zijn, noch pedagogisch, noch organisatorisch, noch economisch. Er moeten bijgevolg een aantal duidelijke voorafgaande voorwaarden gesteld worden.

BELANGRIJKE ACCENTEN BIJ EEN SCHAALVERGROTING

Lokale verbondenheid

De inplanting van scholen in lokale leefgemeenschappen is en blijft een grote waarde. Dit sluit echter niet uit dat structurele veranderingen kunnen worden doorgevoerd die kunnen bijdragen tot een meer gefundeerd pedagogisch beleid, een beter management, een verantwoord personeelsbeleid en efficiënter gebruik van middelen, zonder dat de verrijkende impact van de verbondenheid met de lokale gemeenschap in het gedrang hoeft te komen. De voordelen van de schaalgrootte moeten de voordelen van de lokale inplanting nog versterken. Fundamenteel blijft daarbij dat pedagogische en sociale objectieven blijven primeren op budgettaire overwegingen. Een schaalvergroting mag bijgevolg niet inhouden dat het aantal vestigingsplaatsen waar kleuter-, lager en basisonderwijs verstrekt wordt, nog verder zou verminderen.

Realistische aanpak

De schaal van de school moet blijvend getoetst worden aan kwaliteitsnormen in evenredigheid met een autonomie die de school echt aankan, met een realistische aanpak, met de middelen en het personeel waarover zij beschikt, met de betrokkenheid van de leefwereld rond de school, met veiligheidsaspecten, met milieugebondenheid, met communicatiemogelijkheden, met vernieuwingsbereidheid van alle geledingen,...

Omgevingsfactoren

Een school staat niet in het luchtledige, maar is lokaal ingebed. Een school in een landelijk milieu heeft andere kenmerken dan een school in een verstedelijkte omgeving. De bevolkingsdichtheid - en bijgevolg het rekruteringsveld van de school - speelt ook een belangrijke rol. De nabijheid van andere scholen met een gelijkaardig aanbod, al dan niet van hetzelfde net, is bepalend voor de wijze waarop een school zich organiseert. De rationalisatie- en programmatienormen uit het decreet Basisonderwijs moeten op hun actualiteitswaarde getoetst worden.

Personeelsformatie en rechtspositie in een grootschalig verband

Een schaalaanpassing kan en mag nooit de bedoeling hebben de tewerkstelling te verminderen. Dit zou voorbijgaan aan een essentieel doel van een hertekening: een groter comfort voor de scholen te creëren.

De **stabiliteit van betrekking** blijft een essentieel gegeven. Binnen een hertekend onderwijslandschap blijft een degelijk personeelsstatuut de beste garantie voor kwaliteit en continuïteit. Fundamenteel hierbij is dat de statutaire regelingen elk spoor van willekeur uitsluiten. De leerkracht moet ondubbelzinnig weten welke zijn rechten en plichten als werknemer zijn. Ook moet hij weten tot welke instantie hij zich kan richten als die rechten worden aangetast of zijn plichten op onaanvaardbare wijze worden verzwaard.

De vastheid van betrekking moet gegarandeerd blijven. Er kan geen degelijk onderwijs opgebouwd worden op basis van een overwegend tijdelijk aangesteld kader. De vastheid van betrekking wordt door opeenvolgende decreten "in slowmotion" systematisch uitgehold. Zo werd het principe van het mandaat voor directeurs ingevoerd vanaf 1 september 2000 zonder dat de concrete pedagogische en statutaire modaliteiten bekend zijn. Een dergelijk personeelsbeleid wijst het COV ten stelligste af.

Flexibiliteit voor het personeel kan niet betekenen dat aan het decreet Rechtspositie geraakt wordt. Flexibele inzet gebeurt op basis van vrijwilligheid. De overheid kan stimulansen hiertoe voorzien.

Inspraak

De versterking van de participatie- en overlegbevoegdheden van de inspraakstructuren van de school, is noodzakelijk.

Naast de kwaliteit van de individuele leerkracht is vooral de kwaliteit van de onderlinge samenwerking (participatieve schoolcultuur) een vereiste om zich als leerkracht goed te voelen in een school. Uit een studie over "*Stress en stresspreventie*" van de Sociaal Economische Raad (SERV) blijkt dat een participatief schoolklimaat stress minder kans geeft. Schooloverheden mogen zich niet verschuilen achter juridische en andere spitsvondigheden om de invloed van de andere participanten te minimaliseren. Goede relaties en een samenwerking op basis van gedeelde verantwoordelijkheid zijn bepalend bij de uitbouw van een participatieve schoolcultuur.

Wil de lokale autonomie geloofwaardig zijn dan moeten de bevoegdheden van de lokale inspraakorganen versterkt worden. Centrale regelgeving en lokale autonomie moeten duidelijk in evenwicht blijven. Het afdwingbaar maken van in consensus vastgelegde beslissingen is noodzakelijk en kan beter bereikt worden als de afgevaardigden van het schoolbestuur ook werkelijke beslissingsbevoegdheid hebben. Eenzijdige beslissingen na uitputting van de overlegprocedures zijn onaanvaardbaar als men de geest van samenwerking in de inspraakstructuren wil veiligstellen en versterken. Het toekennen van instemmingsbevoegdheid voor materies die het belang van de school in het algemeen en elke geleding in het bijzonder betreffen, is daarbij onontbeerlijk.

Vrijwilligheid en geleidelijkheid

Een herstructurering, fusie of overname kan pas succesvol overwogen worden indien alle bij de school betrokken geledingen erachter staan. Het mag dus nooit een uitsluitende beslissing van één instantie zijn, ook niet van de overheid. Er dienen stimulansen aangeboden te worden, opdat scholen die dat wensen, vrijwillig tot samenvoeging, samenwerking of toetreding tot een grotere structuur kunnen overgaan.

SCHAALVERGROTING EN SCHOOLVERGROTING

De schaalvergroting in het basisonderwijs moet omzichtig doorgevoerd worden. Er zijn een aantal afzonderlijke, maar ook combineerbare pistes mogelijk.

Schaalvergroting van het schoolbestuur

De verdeskundiging van de lokale schoolbesturen en het uitschrijven van hun nieuwe roldefinitie zijn onontbeerlijk. Zowel in het gesubsidieerd officieel als het gesubsidieerd vrij onderwijs dienen samenwerkingsmodellen uitgezocht die de bestuurs- en beheerscapaciteit vergroten zonder de eigenheid van elke school in het gedrang te brengen. Zo kan het optimaliseren van een gemeenschappelijke personeelspolitiek voor meerdere scholen leiden tot betere arbeidsvoorwaarden en betere loopbaanperspectieven.

Schaalvergroting van schoolbesturen hoeft niet noodzakelijk tot een schaalvergroting van scholen te leiden zolang die in staat worden gesteld om hun maatschappelijke opdracht met voldoende kansen op slagen te kunnen waarmaken.

Scholen groter maken

Door schoolvergroting kan de pedagogische en organisatorische efficiëntie verhoogd worden. Kleine scholen zijn door hun beperkte omkadering en financiële draagkracht kwetsbaarder dan grote scholen. In een grote school kan bv. de afwezigheid van een personeelslid makkelijker opgevangen worden dan in een kleine school.

Hoe kleiner het team, hoe minder leerkrachten zich kunnen specialiseren in bepaalde leergebieden om bijvoorbeeld aan teamteaching te doen. Leerkrachten geven dan één bepaald vak, bv. rekenen, aan verschillende leerlingengroepen. In kleine scholen zijn de mogelijkheden om aan taakdifferentiatie te doen beperkt. Ook het organiseren van overleg tijdens de kindvrije uren lukt makkelijker in een school met een bredere omkadering.

Door het aanbieden van stimulansen kunnen scholen die dat wensen, vrijwillig tot samenwerking overgaan en op die manier de pedagogisch-didactische en organisatorische mogelijkheden versterken waarover zij als afzonderlijke school niet kunnen beschikken.

Samenwerkende scholen

Scholen in het basisonderwijs kunnen een groter comfort verwerven door met andere scholen samen te werken. Scholen kunnen bijvoorbeeld samenwerken om opvang te organiseren of om middagen aan te bieden.

Leerkrachten met een bepaalde specialiteit kunnen tijdelijk belast worden met een andere opdracht in een andere school.

Scholen kunnen samenwerken om een schoolsecretariaat uit te bouwen. In een samenwerkingsovereenkomst worden de domeinen van samenwerking vastgelegd.

Samenwerkingsovereenkomsten worden afgesloten in respect voor de bepalingen van het decreet Rechtspositie en dienen voorwerp te zijn van overleg in het lokaal comité.

Scholen onderbrengen in grotere scholengroepen basisonderwijs

Om de draagkracht van scholen te versterken kan er een scholengroep basisonderwijs gemaakt worden, vergelijkbaar met een scholengemeenschap secundair onderwijs. Dit is een organisatiestructuur met pedagogisch-organisatorische bedoelingen. Binnen deze structuur zouden scholen van gewoon en buitengewoon onderwijs samengebracht kunnen worden om expertise rond leerbedreiging en werken aan diversiteit uit te wisselen. Deze structuur beperkt zich tot het basisonderwijs. Scholen voor secundair onderwijs worden hierin niet opgenomen. Een scholengroep basisonderwijs krijgt extra middelen en omkadering.

GROTERE (EN LEVENSKRACHTIGE) BASISCHOLEN

PROGRAMMATIE EN RATIONALISATIE

Het decreet Basisonderwijs handhaafde de programmatie- en rationalisatienormen zoals die reeds sinds 1 september 1984 vastgelegd waren. Een minimaal aantal leerlingen vereist om een nieuwe school op te richten, zal in de eerste plaats geënt moeten zijn op de bevolkingsdichtheid van de gemeente. De bestaande indeling in gemeenten in drie categorieën moet behouden blijven. Dit betekent: Categorie A: Gemeenten met minder dan 75 inwoners per km⁵ - Categorie B: Gemeenten tussen 75 en 500 inwoners per km⁵ - Categorie C: Gemeenten met meer dan 500 inwoners per km⁵.

Eén set programmatienormen, gelijk voor het hele land, houdt onvoldoende rekening met de plaatselijke omstandigheden waarin die school moet functioneren. Afhankelijk van de categorie van gemeente kan wel voor een programmatieschool een leerlingennorm vastgelegd worden die recht geeft op een bijkomende omkadering die de school in staat stelt om haar opdracht naar behoren uit te voeren.

De huidige rationalisatienormen voor scholen en vestigingsplaatsen moeten behouden blijven. Een wijziging hieraan zou een gedwongen hertekening van het onderwijslandschap inhouden. Wil een schaalvergroting succesvol zijn, dan dient deze te

gebeuren op basis van vrijwilligheid. De overheid dient voor de nodige impulsen te zorgen.

DE IDEALE SCHOOLGROOTTE: PERSONEELSFORMATIE EN OMKADERING

Het is onmogelijk een schoolgrootte voor heel Vlaanderen voorop te stellen. Heel wat factoren spelen een belangrijke rol in het goed functioneren van een schoolgemeenschap. De bevolkingsdichtheid, de vooruitzichten over het geboortecijfer, de infrastructuur, de mogelijkheid voor scholen die op een *redelijke* afstand van elkaar liggen om samen te gaan, spelen een rol in de beoordeling wat voor een school in een specifieke omgeving de ideale grootte is.

Ongeacht de ligging van de school houdt een ideale omkadering minstens in:

- een directeur zonder lesopdracht,
- een adjunct-directeur (vanaf X aantal leerlingen),
- een voltijds administratief medewerker,
- een voltijdse betrekking voor ondersteunend personeel,
- een halftijdse kinderverzorger.

In scholen met meerdere vestigingsplaatsen moet een vestigingsplaatsverantwoordelijke zijn.

Groter als het kan... via positieve stimulansen

Opdat een school in staat zou zijn om naar behoren haar opdracht te vervullen, moet er voldoende omkadering zijn. In functie van de bevolkingsdichtheid kan een 'leerlingennorm' vastgesteld worden. Een school die deze norm bereikt, heeft recht op bijkomende mensen en middelen. De omkadering van deze school moet groter zijn dan het totaal van de omkadering die men zou krijgen door opsplitsing van de school in kleinere scholen.

Een voorbeeld:

Een school met 120 kleuters en 280 leerlingen lager onderwijs heeft nu recht op de volgende personeelsformatie:

1 directeur zonder lesopdracht	
administratief medewerker	13.15 uur per week
kleuteronderwijs	5 ambten en 10 lestijden
lager onderwijs	14 ambten en 9 lestijden
aanvullende lestijden godsdienst	26
aanvullende lestijden LO kleuteronderwijs	5
uren kinderverzorger	9

Een school met 60 kleuters en 140 leerlingen lager onderwijs heeft nu recht op de volgende personeelsformatie:

1 directeur zonder lesopdracht	
administratief medewerker	9.30 uur per week
kleuteronderwijs	3 ambten
lager onderwijs	7 ambten en 14 lestijden
aanvullende lestijden godsdienst	16
aanvullende lestijden LO kleuteronderwijs	3
uren kinderverzorger	8

Het is duidelijk dat aldus twee scholen van 200 leerlingen samen meer personeel en omkadering zouden krijgen, dan één school van 400 leerlingen. Indien voor een bepaalde regio een norm van 400 leerlingen zou vooropgesteld worden, zou hieraan een omkadering moeten verbonden zijn die beduidend groter is dan men zou krijgen bij afzonderlijk structuren.

Klein waar het moet... zonder bestraffing

In minder bevolkte gemeenten (categorie A) zijn de mogelijkheden tot samenvoeging dikwijls beperkt. Scholen die in de buurt liggen, kunnen ook tot een ander net behoren of de onderlinge afstand kan te groot zijn. Samenvoeging ligt dan niet voor de hand. Scholen die niet in de mogelijkheid zijn om groter te worden, moeten kunnen blijven bestaan op basis van de huidige rationalisatienormen en functioneren op basis van de huidige personeelsformatie.

Niets belet echter dat bovengenoemde scholen op bepaalde domeinen samenwerkingsovereenkomsten met andere scholen kunnen sluiten (*zie verder*).

Geen globale pakketten

De afzonderlijke lestijdenscalen voor het kleuter- en lager onderwijs blijven best behouden. De mogelijkheden om lestijden over te dragen binnen dezelfde school, binnen hetzelfde schoolbestuur of tussen verschillende schoolbesturen kunnen eveneens behouden blijven.

Vanaf het schooljaar 2001-2002 zijn er in het kleuteronderwijs afzonderlijke aanvullende lestijden voor de lessen lichamelijke opvoeding. Ook in het lager onderwijs moeten er aanvullende lestijden lichamelijke opvoeding voorzien worden.

Het lestijdenpakket wordt aan de school toegekend. Bij de verdeling van de lestijden moeten aan de vestigingsplaatsen lestijden toegewezen worden in functie van het aantal leerlingen.

AFWIJKINGEN

Rationalisatie

Scholen of vestigingsplaatsen die bij het van kracht worden van het decreet geïsoleerd waren op basis van het koninklijk besluit van 2 augustus 1984, kunnen thans nog steeds aanspraak maken op de normen voorzien voor geïsoleerde scholen en vestigingsplaatsen. Elk jaar wordt nagegaan of de school en/of vestigingsplaats nog geïsoleerd blijft om aanspraak te blijven maken op deze normen. Het geïsoleerd karakter berust in essentie op de indeling in netten. Deze scholen en vestigingsplaatsen moeten hun status blijven behouden, omdat zij mede een waarborg betekenen voor de vrije keuze van de ouders.

Methodescholen

Afwijkingen op de normen inzake programmatie, rationalisatie en personeelsformatie kunnen in het kader van het garanderen van de vrije keuze. Een bepaalde pedagogische methode hanteren kan echter geen criterium zijn om gunstiger normen toe te kennen. Een basisschool, die zich niet afficheert als methodeschool, kan immers een minstens even interessant pedagogisch project hebben, zonder dat dit het etiket van een bepaalde methode moet krijgen.

SAMENWERKENDE SCHOLEN

Scholen die niet groot genoeg zijn om aanspraak te kunnen maken op een betere omkadering, kunnen samenwerkingsovereenkomsten sluiten om een groter comfort te bereiken.

Het decreet Basisonderwijs bepaalt dat samenwerkingsovereenkomsten tussen schoolbesturen onder meer tot voorwerp kunnen hebben:

- de gezamenlijke organisatie van opvoedings- en/of onderwijsactiviteiten;
- de uitwisseling van personeel;
- het wederzijds begeleiden van personeel;
- het onderwijs aan huis;
- de gezamenlijke organisatie van een schoolsecretariaat;
- het gezamenlijke gebruik van infrastructuur.

Het decreet voorziet geen limitatieve lijst. De gezamenlijke organisatie van de schoolsecretariaten kan gestalte vinden in administratieve kernen. Scholen dienen aangemoedigd te worden om samen te werken. Dit kan onder de vorm van een premie of onder de vorm van bijkomende omkadering voor de duur van de samenwerkingsovereenkomst. Deze omkadering wordt pro rata van het aantal leerlingen over de deelnemende scholen verdeeld. Scholen die op een minimaal aantal welbepaalde domeinen een samenwerkingsovereenkomst sluiten en gezamenlijk een minimaal aantal

leerlingen tellen, kunnen voor de duur van de overeenkomst een evenwaardige bijkomende omkadering krijgen als een vergelijkbare “grote school”.

Het ruim inzetten en uitwisselen van personeel moet binnen de perken van het decreet Rechtspositie gerealiseerd worden. Flexibel inzetten van personeel kan nooit betekenen dat betrokkenen verplicht worden om hun opdracht over meer scholen te spreiden dan in hun affectatie vastgesteld is.

SCHOLENGROEPEN BASISONDERWIJS

Een scholengroep basisonderwijs is een organisatiestructuur met pedagogisch-organisatorische bedoelingen voor scholen van het basisonderwijs. Een scholengroep kan gevormd worden door scholen die tot hetzelfde schoolbestuur of tot verschillende schoolbesturen behoren. De scholengroep valt onder de verantwoordelijkheid van het betrokken schoolbestuur (de betrokken schoolbesturen). Ingeval van verschillende schoolbesturen wordt een samenwerkingsovereenkomst tussen deze schoolbesturen afgesloten. Deze overeenkomst voldoet aan een aantal voorwaarden inzake personeelsbeleid, organisatorische, materiële, financiële en pedagogische samenwerking. De scholengroep sluit eveneens samenwerkingsovereenkomsten af met de integratiesector en met een instituut voor lerarenopleiding om te kunnen uitgroeien tot een kwaliteitsvolle scholengroep.

STRUCTUUR

Een scholengroep komt op vrijwillige basis tot stand. Hij moet gedurende een minimale duur werkzaam zijn. De scholengroep moet gelegen zijn in een welomschreven geografische omschrijving.

Afhankelijk van de bevolkingsdichtheid van de gemeenten waarin de scholengroep gelegen is, moet hij een minimum aantal leerlingen tellen.

De scholengroep kan bepaalde scholen openstellen voor anderstalige nieuwkomers, zodat intensief kan gewerkt worden aan de taalvaardigheid Nederlands.

PERSONEELSBELEID

De scholengroep voert een gediversifieerd personeelsbeleid (allochtone leerkrachten, verschillende leeftijden, mannen/vrouwen,...)

Onderwijzend en paramedisch personeel is enkel inzetbaar in de totaliteit van de scholengroep op basis van vrijwilligheid met toepassing van het verlof wegens tijdelijk belast met een andere opdracht. Aan het principe dat een personeelslid vastbenoemd wordt bij het schoolbestuur en geaffecteerd aan een instelling wordt geen afbreuk gedaan. Flexibel inzetten van onderwijzend en paramedisch personeel kan nooit betekenen dat de betrokkenen verplicht worden om hun opdracht over meer scholen te spreiden dan in hun affectatie vastgesteld is.

Met behoud van hun plaats van tewerkstelling kunnen enkel personeelsleden van het bestuurspersoneel of het administratief personeel voor het invullen van hun opdracht, met behoud van hun affectatie, voor de totaliteit van de scholengroep ingezet worden. Een maximum afstand inzake noodzakelijke verplaatsingen en een onkostenregeling moeten vastgesteld worden.

OMKADERING

Scholengroepen die aan de hogervermelde voorwaarden voldoen, krijgen een bijkomende omkadering op het niveau van de scholengroep basisonderwijs. De verdeling van leerlinggebonden omkadering over de scholen en vestigingsplaatsen moet onderhandeld worden in een lokaal comité dat op het niveau van de scholengroep ingericht wordt.

In de scholengroep worden (in dienst zijnde) personeelsleden belast met de functie van algemeen directeur, adjunct-algemeen directeur, preventieadviseur.

Op het niveau van de scholengroep wordt in het kader van de samenwerkingsovereenkomst een centrale administratieve kern opgericht.

De scholengroep coördineert initiatieven inzake loopbaanontwikkeling om het te vlakke karakter van de onderwijsloopbaan te doorbreken.

De scholengroep werkt maximaal samen bij het inzetten van kinderverzorgers en ondersteunend personeel.

GEGARANDEERDE INSPRAAK

Op het niveau van de scholengroep wordt een geëigend lokaal comité opgericht dat bevoegd is voor alle aangelegenheden die door de samenwerkingsovereenkomst geregeld worden.

SCHOOLLEIDERS

DRINGENDE VALORISERING

Een fundamentele herwaardering van het directeursambt is noodzakelijk. Deze omvat in elk geval de professionalisering, de positionering ten aanzien van het schoolbestuur en het personeel, de ondersteuning en de verloning. Het principe van het mandaat voor directeurs werd ingevoerd vanaf 1 september 2000 zonder dat de concrete pedagogische en statutaire modaliteiten bekend zijn. Een dergelijk personeelsbeleid wijst het COV ten stelligste af.

DUIDELIJKE TAAKOMSCHRIJVING

De directeur is *de spil, de stuwende kracht van het schoolgebeuren*. De uitbouw van een eigen leiderschapsstijl en een eigen schoolcultuur is de essentie van zijn opdracht. De directeur kan geen lid zijn van het schoolbestuur; hij is personeelslid met specifieke verantwoordelijkheid. Hij coördineert wel namens het schoolbestuur, en volgens de richtlijnen van het schoolbestuur, het dagelijks beheer van de school en treedt dus op als

opdrachthouder namens het schoolbestuur. Een duidelijke taakomschrijving overeenkomstig zijn ambt moet de directeur onderscheiden van het schoolbestuur, maar ook van de rest van de personeelsgroep. Deze eigenheid moet gerespecteerd blijven in alle regelingen die de schoolorganisatie en het schoolbeleid betreffen.

DESKUNDIGE SCHOOLLEIDERS

Professionalisering van de directeurs is zeer belangrijk. Een versterking en een verbetering van het *schoolmanagement* is een voorwaarde om het leraarsberoep aantrekkelijker te maken en de kwaliteit van het onderwijsaanbod te verhogen.

Vergroting van de deskundigheid is aangewezen. Dat men aan de directeur kwaliteitseisen stelt is logisch en normaal. Zonder consequente voorbereiding, scholing en bijscholing wordt het directeurschap een onmogelijke opdracht. Deze vorming moet zowel op het pedagogisch, het organisatorisch, het administratief en het financieel vlak als op het vlak van het personeelsbeleid gebeuren.

Professionalisering van het schoolleiderschap is een basisvoorwaarde om een naar autonomie strevend beleid echt mogelijk te maken. Het COV heeft traditioneel een reeks initiatieven ontwikkeld om de directeurs te ondersteunen in hun veelomvattende taak. Het zal dit ook blijven doen door te blijven ijveren voor taakontlastingen, het toekennen van organieke omkadering. In de evaluatie van de relatie van de directeur met de andere onderwijspartners is het belang van de leerlingen en het schoolteam het enige aanvaardbare criterium.

Schoolleiders zullen in toenemende mate stuurman en kapitein moeten zijn in plaats van primus inter pares. Zij moeten verantwoordelijk zijn voor het dagelijks onderwijskundig beleid, het financieel beleid en het beheer van de schoolinfrastructuur maar vooral moeten ze de bezieler en de begeleider zijn van het schoolteam. Zonder de medewerking van administratief personeel en van collega's belast met beleidsondersteunende taken is dat een onmogelijke opgave.

VERLONING

De directeursfunctie moet financieel geherwaardeerd worden. De vergoeding kan alleen variëren op grond van objectieve criteria, zoals o.a. de grootte van de school en het aantal personeelsleden. De schoolgrootte en het aantal personeelsleden zijn immers doorslaggevende elementen in de zwaarte van de opdracht.

HET MANDAAT

Het principe van het mandaat voor directeurs werd ingevoerd vanaf 1 september 2000 zonder dat de concrete pedagogische en statutaire modaliteiten bekend waren. Het mandaat treedt in werking op een door de regering bepaalde datum. Een dergelijk personeelsbeleid wijst het COV ten stelligste af.

PROFESSIONELE LERAREN

Zie beleidsnota van het COV in bijlage: *“Herwaardering van de leerkracht”*.

VRIJHEID VAN ONDERWIJS

Het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 opteerde voor een indeling in officieel en vrij onderwijs. De oprichting van een school op basis van de “vrije keuze” vereist 16 leerlingen. De vrije keuze tussen officieel en vrij onderwijs (gebaseerd op een erkende godsdienst of een erkende levensbeschouwing) geldt vanaf 1 september 1997 en alleen voor nieuwe oprichtingen.

De scholen die op basis van de vrije keuze tussen confessioneel en niet-confessioneel onderwijs vrijekeuzeschool zijn, blijven nog die status behouden. Voor de geïsoleerde scholen en geïsoleerde vestigingsplaatsen blijft de indeling in groepen met de eraan verbonden gunstige rationalisatienormen, als ‘overgangsmaatregel’ bestaan.

Het decreet Basisonderwijs gaf een nieuwe richting aan, maar handhaafde anderzijds de bestaande toestand. Enkel nieuw opgerichte scholen konden, mits ze voldeden aan de decretale voorwaarden, vrijekeuzescholen zijn. Het COV pleit ervoor om de vrije keuze tussen officieel en vrij onderwijs te bevestigen in een definitieve regeling. Ook bestaande scholen worden in de vrijekeuzeregeling betrokken. De scholen die bij wijze van overgangsmaatregel de status van vrijekeuzeschool op basis van het criterium confessioneel of niet-confessioneel verwerven, worden opgenomen in de algemene regeling.